

สำนักหอสมุด มหาวิทยาลัยบูรพา
 ค.แสนสุข อ.เมือง จ.ชลบุรี 20131

ผลของการส่งเสริมการรับรู้ความสามารถตนเองของผู้สูงอายุ
 ในการควบคุมอาการก้นปัสสาวะไม่อยู่

อรดา ยังวิสัย

10 ส.ย. 2547
178241

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาพยาบาลศาสตรมหาบัณฑิต

สาขาวิชาการพยาบาลผู้สูงอายุ

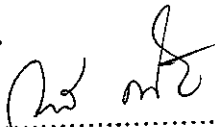
บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยบูรพา

มกราคม 2547

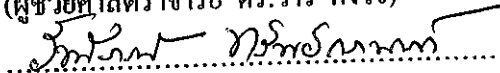
ISBN 974-382-735-8

ลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยบูรพา

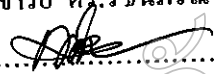
อาจารย์ผู้ควบคุมวิทยานิพนธ์และคณะกรรมการสอบปากเปล่าวิทยานิพนธ์ ได้พิจารณา
วิทยานิพนธ์ของ ภูธรา ยังวิสัย ฉบับนี้แล้ว เห็นสมควรรับเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร
ปริญญาพยาบาลศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการพยาบาลผู้สูงอายุ ของมหาวิทยาลัยบูรพาได้

อาจารย์ผู้ควบคุมวิทยานิพนธ์ ประธาน

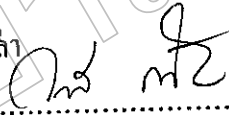
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วารี กังใจ)

 กรรมการ

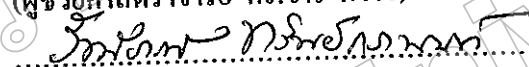
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.รัชนิกรณ์ ทรัพย์กรานนท์)

 กรรมการ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ไพรัตน์ วงษ์นาม)

คณะกรรมการสอบปากเปล่า ประธาน

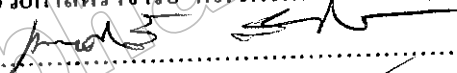
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วารี กังใจ)

 กรรมการ

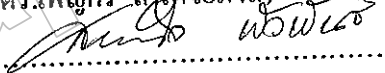
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.รัชนิกรณ์ ทรัพย์กรานนท์)

 กรรมการ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ไพรัตน์ วงษ์นาม)

 กรรมการ

(ดร.เพ็ญศิริ สันตโยภาส)

 กรรมการ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สายใจ พัวพันธ์)

บัณฑิตวิทยาลัยอนุมัติให้รับวิทยานิพนธ์ฉบับนี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร
ปริญญาพยาบาลศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการพยาบาลผู้สูงอายุ ของมหาวิทยาลัยบูรพา

 คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

(รองศาสตราจารย์ ดร.ประทุม ม่วงมี)

วันที่ 23 เดือน พฤษภาคม พ.ศ. 2548

ประกาศคุณูปการ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จด้วยดี เนื่องจากได้รับความกรุณาให้คำปรึกษาและช่วยแนะนำแก้ไขข้อบกพร่องต่าง ๆ อย่างดียิ่งจากผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วาริ กังใจ ซึ่งเป็นประธานกรรมการควบคุมวิทยานิพนธ์ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.รัชนิกรณ์ ทรัพย์กรานนท์ และ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ไพรัตน์ วงษ์นาม กรรมการผู้ควบคุมวิทยานิพนธ์ ซึ่งทำให้ผู้วิจัยได้รับแนวทางในการศึกษาค้นคว้าหาความรู้และประสบการณ์อย่างกว้างขวางในการทำวิทยานิพนธ์เล่มนี้ รวมทั้งผู้ทรงคุณวุฒิทุกท่านที่กรุณาให้ข้อเสนอแนะที่เป็นประโยชน์ในการปรับปรุงเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณอย่างสูงไว้ ณ โอกาสนี้

ขอกราบขอบพระคุณคณะกรรมการสอบปากเปล่าที่กรุณาให้ข้อเสนอแนะในการปรับปรุงแก้ไขจนทำให้วิทยานิพนธ์ฉบับนี้มีความสมบูรณ์ยิ่งขึ้น

ขอกราบขอบพระคุณนายแพทย์สาธารณสุขจังหวัดลพบุรี และเจ้าหน้าที่สถานีอนามัยในเขตอำเภอโคกสำโรงที่เกี่ยวข้อง ที่ได้อำนวยความสะดวกในการเก็บรวบรวมข้อมูล

ขอกราบขอบพระคุณผู้สูงอายุที่มีภาวะกลั้นปัสสาวะไม่อยู่ทุกท่าน ที่ให้ความร่วมมือในการเข้าร่วมการทดลองในการวิจัยครั้งนี้

สุดท้ายนี้ ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยบูรพาที่ให้ทุนสนับสนุนการวิจัยครั้งนี้ ขอขอบพระคุณสำหรับกำลังใจ และการช่วยเหลือตลอดระยะเวลาที่ทำการศึกษาจากเพื่อนร่วมรุ่นทุกคนในสาขาวิชาการพยาบาลผู้สูงอายุ ตลอดจนทุกท่านที่ได้ให้ความช่วยเหลือสนับสนุน รวมทั้งเป็นกำลังใจทั้งทางตรงและทางอ้อมในการทำวิทยานิพนธ์เล่มนี้

ภรดา ยังวิสัย

44910211 : สาขาวิชา : การพยาบาลผู้สูงอายุ; พย.ม. (การพยาบาลผู้สูงอายุ)

คำสำคัญ : การรับรู้ความสามารถตนเอง / การควบคุมอาการกลั้นปัสสาวะไม่อยู่ / ผู้สูงอายุ

รูตรา ยังวิสัย : ผลของการส่งเสริมการรับรู้ความสามารถตนเองของผู้สูงอายุในการควบคุมอาการกลั้นปัสสาวะไม่อยู่ (EFFECTS OF PERCEIVED SELF-EFFICACY ENHANCEMENT OF THE ELDERLY IN CONTROLLING URINARY INCONTINENCE) อาจารย์ผู้ควบคุมวิทยานิพนธ์ : วาริ กังใจ, พย.ค.,
 รัชนีภรณ์ ทรัพย์ภานนท์, Ph.D., ไพรัตน์ วงษ์นาม, ก.ค. 141 หน้า. ISBN 974-382-735-8

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงทดลอง แบบศึกษา 2 กลุ่ม วัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาผลของการส่งเสริมการรับรู้ความสามารถตนเองของผู้สูงอายุในการควบคุมอาการกลั้นปัสสาวะไม่อยู่ กลุ่มตัวอย่างเป็นผู้สูงอายุที่มีภาวะกลั้นปัสสาวะไม่อยู่ มีภูมิลำเนาอยู่ในจังหวัดลพบุรี จำนวน 20 คน สุ่มตัวอย่างเข้ากลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมกลุ่มละ 10 คน กลุ่มทดลองได้รับการส่งเสริมการรับรู้ความสามารถตนเองที่บ้าน กลุ่มควบคุมได้รับวิธีปกติ ทำการวัดผลของการส่งเสริมการรับรู้ความสามารถตนเองด้วยแบบสัมภาษณ์การรับรู้ความสามารถตนเอง แบบสัมภาษณ์พฤติกรรมควบคุมอาการกลั้นปัสสาวะไม่อยู่ และ แบบประเมินความรุนแรงของอาการกลั้นปัสสาวะไม่อยู่ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล คือ ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบวัดซ้ำประเภทตัวแปรระหว่างกลุ่มหนึ่งตัวและตัวแปรภายในกลุ่มหนึ่งตัวและเปรียบเทียบพหุคูณ โดยวิธีนิวแมน-คูลส์

ผลการวิจัยพบว่า มีปฏิสัมพันธ์ระหว่างวิธีการทดลองกับระยะเวลาการทดลองต่อการรับรู้ความสามารถตนเอง และพฤติกรรมควบคุมอาการกลั้นปัสสาวะไม่อยู่อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ผู้สูงอายุที่มีภาวะกลั้นปัสสาวะไม่อยู่ที่เข้าร่วมการส่งเสริมการรับรู้ความสามารถตนเอง มีการรับรู้ความสามารถตนเอง และพฤติกรรมควบคุมอาการกลั้นปัสสาวะไม่อยู่ หลังการทดลองเสร็จสิ้นทันทีและหลังการทดลองเสร็จสิ้นหนึ่งเดือนสูงกว่าก่อนการทดลอง ส่วนหลังการทดลองเสร็จสิ้นทันทีและหลังการทดลองเสร็จสิ้นหนึ่งเดือนไม่แตกต่างกัน เมื่อเปรียบเทียบการรับรู้ความสามารถตนเอง และพฤติกรรมควบคุมอาการกลั้นปัสสาวะไม่อยู่ หลังการทดลองเสร็จสิ้นทันทีและหลังการทดลองเสร็จสิ้นหนึ่งเดือนทั้งสองกลุ่ม พบว่า กลุ่มที่เข้าร่วมโปรแกรมการส่งเสริมการรับรู้ความสามารถตนเองมีการรับรู้ความสามารถตนเอง และพฤติกรรมควบคุมอาการกลั้นปัสสาวะไม่อยู่ทุกช่วงเวลาสูงกว่ากลุ่มควบคุมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 มีปฏิสัมพันธ์ระหว่างวิธีการทดลองกับระยะเวลาการทดลองต่อความรุนแรงของอาการกลั้นปัสสาวะไม่อยู่อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ผู้สูงอายุที่มีภาวะกลั้นปัสสาวะไม่อยู่ที่เข้าร่วมการส่งเสริมการรับรู้ความสามารถตนเองมีความรุนแรงของอาการกลั้นปัสสาวะไม่อยู่หลังการทดลองเสร็จสิ้นทันทีและหลังการทดลองเสร็จสิ้นหนึ่งเดือนต่ำกว่าก่อนการทดลอง ส่วนหลังการทดลองเสร็จสิ้นทันทีและหลังการทดลองเสร็จสิ้นหนึ่งเดือนไม่แตกต่างกัน เมื่อเปรียบเทียบความรุนแรงของอาการกลั้นปัสสาวะไม่อยู่หลังการทดลองเสร็จสิ้นทันทีและหลังการทดลองเสร็จสิ้นหนึ่งเดือนทั้งสองกลุ่ม พบว่ากลุ่มที่เข้าร่วมโปรแกรมการส่งเสริมการรับรู้ความสามารถตนเองมีความรุนแรงของอาการกลั้นปัสสาวะไม่อยู่ทั้งสองช่วงเวลาต่ำกว่ากลุ่มควบคุมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

การศึกษาชี้ให้เห็นแนวทางในการนำวิธีส่งเสริมการรับรู้ความสามารถตนเองไปประยุกต์ใช้ในการปฏิบัติการพยาบาล เพื่อเพิ่มการรับรู้ความสามารถตนเองของผู้สูงอายุที่มีภาวะกลั้นปัสสาวะไม่อยู่ ให้มีพฤติกรรมในการควบคุมอาการกลั้นปัสสาวะไม่อยู่ของตนเองได้ดีขึ้น และลดความรุนแรงของอาการกลั้นปัสสาวะไม่อยู่ให้น้อยลงได้

44910211 : MAJOR : GERONTOLOGICAL NURSING ;
MNS. (GERONTOLOGICAL NURSING)

KEYWORD : PERCEPTION OF SELF-EFFICACY / CONTROLLING URINARY INCONTINENCE / ELDERLY
PURADA YAUNGWILAI : EFFECTS OF PERCEIVED SELF-EFFICACY ENHANCEMENT
OF THE ELDERLY IN CONTROLLING URINARY INCONTINENCE. THESIS ADVISORS :
WAREE KANGCHAI, D.N.S., RARCHARNEEPORN SUBGRANON, Ph.D., PAIRAT WONGNAM, Ph.D.
141 P. ISBN 974-382-735-8

This research was designed as a two-group, repeated measure experimental research, and aimed to study the effects of perceived self-efficacy enhancement of the elderly in controlling urinary incontinence. The experimental group was the elderly having urinary incontinence in Lop Buri province. The sample consisted of 20 persons, obtained through simple random sampling, with 10 in the experimental group and 10 in the control group. The experimental group received perception of self-efficacy at home individually. The control group received regular training. To measure perceived self-efficacy enhancement the researcher used an interview on perception of perceived self-efficacy, an interview on behavior in controlling urinary incontinence, and an interview on severe of urinary incontinence. The statistical devices utilized for data analysis were frequencies, percentage, mean, standard deviation, repeated measure analysis of variance : one between-subject variable and one within-subject variable and Newman-Keuls method.

The results of the study were as follows :

The interaction between method and interval on perception of self-efficacy and behavior in controlling urinary incontinence were found of being at the .05 level of significance. The post-test scores on perception of self-efficacy and behavior in controlling urinary incontinence of the experimental group between, immediately after the experiment and one month after the experiment were found of being higher than those before using perception self-efficacy. However, the scores from immediately after the experiment were not different from those of one month after the experiment. The post-test scores on perception self-efficacy and behavior in controlling urinary incontinence in the experimental group collected immediately after the experiment and one month after the experiment were higher than those of the control group at the .05 level of significance. The interaction between method and interval on the level of severe of urinary incontinence was found of being at the .05 level of significance. The post-test scores on the level of severe of urinary incontinence of the experimental group between immediately after the experiment and one month after the experiment were found of being lower than those from before using perception self-efficacy. However, the scores from immediately after the experiment were not different from those of one month after the experiment. The post-test scores on level of severe of urinary incontinence in the experimental group collected immediately after the experiment and one month after the experiment were found of being lower than the control group at the .05 level of significance.

This study could be used as a guideline for applying the perception of self-efficacy of the elderly, the enhancement behavior in controlling urinary incontinence and self-care in order to reduce urinary incontinence severity in nursing practice.

สารบัญ

หน้า

บทคัดย่อภาษาไทย.....	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	จ
สารบัญ.....	ฉ
สารบัญตาราง.....	ช
สารบัญภาพ.....	ญ

บทที่

1 บทนำ.....	1
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา.....	1
คำถามในการวิจัย.....	7
วัตถุประสงค์ในการวิจัย.....	8
สมมติฐานและเหตุผลสนับสนุนการวิจัย.....	9
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ.....	14
ขอบเขตของการวิจัย.....	15
นิยามศัพท์เฉพาะ.....	15
กรอบแนวคิดในการวิจัย.....	17
2 วรรณกรรมและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	18
ภาวะกลั้นปัสสาวะไม่อยู่ (urinary incontinence).....	18
ทฤษฎีความสามารถตนเอง.....	36
การส่งเสริมการรับรู้ความสามารถตนเองในการควบคุมอาการ กลั้นปัสสาวะไม่อยู่.....	42
3 วิธีดำเนินการวิจัย.....	45
ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง.....	46
เครื่องมือที่ใช้ในการทำวิจัย.....	48
การตรวจคุณภาพของเครื่องมือ.....	53

บทที่	หน้า
ขั้นตอนการดำเนินการทดลองและการเก็บรวบรวมข้อมูล.....	55
การพิทักษ์สิทธิของกลุ่มตัวอย่าง.....	62
การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้.....	62
4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	64
สัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล.....	64
การเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	64
ผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	66
5 สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ.....	89
สรุปผลการวิจัย.....	89
การอภิปรายผลการวิจัย.....	91
ข้อเสนอแนะ.....	95
บรรณานุกรม.....	97
ภาคผนวก.....	106
ภาคผนวก ก.....	107
ภาคผนวก ข.....	109
ภาคผนวก ค.....	134
ภาคผนวก ง.....	139
ประวัติย่อของผู้วิจัย.....	141

สารบัญตาราง

ตารางที่	หน้า
1 จำนวนและร้อยละของผู้สูงอายุที่มีภาวะกลั้นปัสสาวะไม่อยู่แบบผสม จำแนกตามข้อมูลพื้นฐาน.....	66
2 ข้อมูลและค่าสถิติพื้นฐานของการรับรู้ความสามารถตนเองของผู้สูงอายุที่มีภาวะกลั้นปัสสาวะไม่อยู่ ก่อนการทดลอง หลังการทดลองเสร็จสิ้นทันที และหลังการทดลองเสร็จสิ้น 1 เดือน ในกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม.....	70
3 ผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนของคะแนนการรับรู้ความสามารถตนเองของผู้สูงอายุที่มีภาวะกลั้นปัสสาวะไม่อยู่ ระหว่างวิธีการทดลองกับระยะเวลาของการทดลอง.....	71
4 ผลการทดสอบย่อยของวิธีการทดลองในระยะก่อนการทดลอง หลังการทดลองเสร็จสิ้นทันที และ หลังการทดลองเสร็จสิ้น 1 เดือน ต่อการรับรู้ความสามารถตนเองของผู้สูงอายุที่มีภาวะกลั้นปัสสาวะไม่อยู่.....	73
5 ผลการทดสอบย่อยของระยะเวลา ในกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมต่อการรับรู้ความสามารถตนเองของผู้สูงอายุที่มีภาวะกลั้นปัสสาวะไม่อยู่.....	74
6 ผลการเปรียบเทียบคะแนนการรับรู้ความสามารถตนเองของผู้สูงอายุที่มีภาวะกลั้นปัสสาวะไม่อยู่กลุ่มทดลอง ก่อนการทดลอง หลังการทดลองเสร็จสิ้นทันที และ หลังการทดลองเสร็จสิ้น 1 เดือน ด้วยวิธีการทดสอบแบบนิวแมน-คูลส์ (Newman-Keuls method).....	75
7 ข้อมูลและค่าสถิติพื้นฐานของพฤติกรรมการควบคุมอาการกลั้นปัสสาวะไม่อยู่ ก่อนการทดลอง หลังการทดลองเสร็จสิ้นทันที และ หลังการทดลองเสร็จสิ้น 1 เดือน ในกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม.....	77
8 ผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนของคะแนนพฤติกรรมการควบคุมอาการกลั้นปัสสาวะไม่อยู่ ระหว่างวิธีการทดลองกับระยะเวลาของการทดลอง.....	78
9 ผลการทดสอบย่อยของวิธีการทดลองในระยะก่อนการทดลอง หลังการทดลองเสร็จสิ้นทันที และ หลังการทดลองเสร็จสิ้น 1 เดือน ต่อพฤติกรรมการควบคุมอาการกลั้นปัสสาวะไม่อยู่.....	80

10	ผลการทดสอบย่อยของระยะเวลา ในกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมต่อพฤติกรรม การควบคุมอาการคลื่นไส้สภาวะไม่อยู่.....	81
11	ผลการเปรียบเทียบคะแนนพฤติกรรมการควบคุมอาการคลื่นไส้สภาวะไม่อยู่ กลุ่มทดลอง ก่อนการทดลอง หลังการทดลองเสร็จสิ้นทันที และหลังการทดลอง เสร็จสิ้น 1 เดือน ด้วยวิธีการทดสอบแบบนิวแมน-คูลส์ (Newman-Keuls method).....	82
12	ข้อมูลและค่าสถิติพื้นฐานของความรุนแรงของอาการคลื่นไส้สภาวะไม่อยู่ ก่อนการทดลอง หลังการทดลองเสร็จสิ้นทันที และหลังการทดลองเสร็จสิ้น 1 เดือน ในกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม.....	83
13	ผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนของคะแนนความรุนแรงของอาการคลื่นไส้สภาวะ ไม่อยู่ ระหว่างวิธีการทดลองกับระยะเวลาของการทดลอง.....	84
14	ผลการทดสอบย่อยของวิธีการทดลองในระยะก่อนการทดลอง หลังการทดลอง เสร็จสิ้นทันที และหลังการทดลองเสร็จสิ้น 1 เดือน ต่อความรุนแรงของ อาการคลื่นไส้สภาวะไม่อยู่.....	86
15	ผลการทดสอบย่อยของระยะเวลา ในกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมต่อ ความรุนแรงของอาการคลื่นไส้สภาวะไม่อยู่.....	87
16	ผลการเปรียบเทียบคะแนนความรุนแรงของอาการคลื่นไส้สภาวะไม่อยู่กลุ่มทดลอง ก่อนการทดลอง หลังการทดลองเสร็จสิ้นทันที และหลังการทดลองเสร็จสิ้น 1 เดือน ด้วยวิธีการทดสอบแบบนิวแมน-คูลส์ (Newman-Keuls method).....	88

สารบัญภาพ

ภาพที่	หน้า
1 กรอบแนวคิดในการวิจัย.....	17
2 แสดงลักษณะกล้ามเนื้ออุ้งเชิงกราน.....	31
3 ความสัมพันธ์ระหว่างการรับรู้ความสามารถตนเองและความคาดหวังผลที่เกิดขึ้น.....	36
4 รูปแบบการทดลอง.....	45
5 แสดงการคัดเลือกกลุ่มตัวอย่าง.....	48
6 แสดงขั้นตอนการดำเนินการทดลอง.....	61
7 กราฟเส้นแสดงการมีปฏิสัมพันธ์ระหว่างคะแนนการรับรู้ความสามารถตนเอง ของผู้สูงอายุที่มีภาวะกลืนปัสสาวะไม่อยู่ในกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมกับ ระยะเวลาของการทดลอง.....	72
8 กราฟเส้นแสดงการมีปฏิสัมพันธ์ระหว่างคะแนนพฤติกรรมการควบคุมอาการกลืน ปัสสาวะไม่อยู่ในกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมกับระยะเวลาของการทดลอง.....	79
9 กราฟเส้นแสดงการมีปฏิสัมพันธ์ระหว่างคะแนนความรุนแรงของอาการกลืน ปัสสาวะไม่อยู่ในกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมกับระยะเวลาของการทดลอง.....	85